

Niet-technische samenvatting 2016820

1 Algemene gegevens

1.1 Titel van het project	Overleving en voorkomen van bijvangsten in de bodemvisserij
1.2 Looptijd van het project	09-2016-09-2021
1.3 Trefwoorden (maximaal 5)	Visserij, bijvangst, overleving, selectiviteit

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.	☐ Fundamenteel onderzoek
	x ☐ Translationeel of toegepast onderzoek
	☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
<i>U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.</i>	☐ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
	☐ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
	☐ Hoger onderwijs of opleiding
	☐ Forensisch onderzoek
	☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	Visserij gaat gepaard met (ongewenste) bijvangsten van vissoorten waar de visserij niet op gericht is. Ook zijn er ongewenste bijvangsten van de soort waar de visserij zich wel op richt (doelsoorten), maar die kleiner zijn dan de wettelijke minimummaat voor het aan de wal brengen van deze vis. Ongewenste bijvangsten worden door vissers teruggezet in het water. Dit noemen we <i>discarden</i>. Het is grotendeels onbekend welk deel van de ongewenste bijvangst het proces van <i>discarden</i> overleeft en welk deel sterft. Het is wel duidelijk is dat dit van een zeer groot aantal factoren afhankelijk kan zijn; bijvoorbeeld het type vistuig dat gebruikt wordt, het seizoen waarin gevestigd wordt, de water temperatuur, hoeveel vis er in het net zit en op wat voor type zeebodem gevestigd wordt. Het project heeft als algemeen doel om een bijdrage te leveren aan het goed beheren van de visbestanden, zodat deze gezond blijven en duurzaam kunnen worden geoogst. Dit algemene doel wordt bereikt door een aantal
---	--

specifieke doelen:

1. het vergaren van kennis van de overleving van ongewenste bijvangst (*discards*) voor diverse vissoorten en in verschillende visserijmethodes;
2. het leveren van kennis over de factoren die van invloed zijn op de overleving van *discards*;
3. het gebruiken van die kennis om maatregelen te kunnen nemen die de overleving van *discards* bevorderen; en
4. het voorkomen van *discards* door vermindering van de hoeveelheid bijvangst.

3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?

Dit project levert (1) kennis over de overleving van *discards* en mogelijkheden om deze overleving te verbeteren en (2) kennis over het verminderen van de vangst van *discards* (selectiviteitsonderzoek). Deze kennis draagt bij aan het verantwoord beheer van visbestanden, wat zowel van maatschappelijk als wetenschappelijk belang is.

In een aantal visserijen wordt vanaf 2016 gefaseerd de Europese aanlandplicht ingevoerd: bepaalde ongewenste bijvangsten mogen dan niet meer worden teruggezet maar moeten worden meegenomen naar de wal. De aanlandplicht is onderdeel van het nieuwe Europese Gemeenschappelijke Visserijbeleid. Het naar de wal brengen (aanlanden) van deze vis leidt tot 100% sterfte. Deze vis kan dus niet meer bijdragen aan de ontwikkeling van de vispopulatie in zee. Als wetenschappelijk aangetoond kan worden dat deze ongewenste bijvangst een grote kans heeft te overleven, zijn uitzonderingen op de Europese aanlandplicht mogelijk. De visserijsector wil de resultaten van dit project gebruiken om in aanmerking te komen voor zo'n uitzondering. Uitzonderingen op de aanlandplicht, inclusief het nemen van maatregelen die een hogere overleving van *discards* tot gevolg hebben, en vermindering van ongewenste bijvangsten dragen bij aan een kleiner effect van visserijen op visbestanden en daarmee aan de groei van het visbestand.

3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?

Diverse vissoorten waaronder Schol, Tong, Schar, Tarbot, Griet, Rog, Wijting, Zeebaars en Kabeljauw. In totaal 95600 vissen.

3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?

De vissen voor het overlevingsonderzoek worden of verzameld in de reguliere beroepsmatige visserij of speciaal voor het onderzoek gevangen. Tijdens de visserij kunnen de vissen beschadigd raken. Ze worden beoordeeld op conditie en beschadiging als gevolg van de vangst en hiervoor moeten ze dus aangeraakt worden. In een aantal gevallen worden de vissen van een merkje voorzien en daarna gehuisvest in tanks om de overleving in de tijd te kunnen volgen.

De vissen die nodig zijn voor het onderzoek naar de vermindering van ongewenste bijvangst (selectiviteitsonderzoek) worden ook in het wild gevangen en vervolgens in gevangenschap gehuisvest. Er wordt met zo licht mogelijke vistuigen gevist en er wordt zo kort mogelijk met het net gesleept, om de vissen in een zo goed mogelijke conditie boven water te brengen. Tijdens het selectiviteitsonderzoek worden de vissen overgebracht naar een proefopstelling in een testfaciliteit waar het slepen met een vistuig wordt gesimuleerd. In deze proef wordt gekeken of individuele vissen gevangen worden door dit vistuig, of dat ze ontsnappen aan het vistuig. Beide situaties kunnen mogelijk tot lichte beschadigingen leiden. De negatieve gevolgen van het vangen in de proefopstelling zijn waarschijnlijk zeer beperkt. In tegenstelling tot de beroepsmatige visserijen is de verblijftijd van de vis in het vistuig namelijk zeer kort (één minuut i.p.v. enkele uren).

3.5 Hoe worden de

Voor 48% van de proefdieren: Licht

dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?

Voor 52% van de proefdieren: Matig

3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?

Een deel van de vissen in het overlevingsonderzoek zal sterven tijdens de proef als gevolg van de visserij. Het doel van het project is immers het meten van deze sterfte. Het deel van de vissen dat niet sterft als gevolg van de visserij, wordt aan het einde van de proef zoveel mogelijk terug gezet in hun natuurlijke omgeving. Vissen die voor het onderzoek voorzien zijn van een merkje in het lichaam kunnen echter niet worden teruggezet. Deze vissen kunnen immers opgegeten worden door zeehonden of worden opgevist om te worden verkocht. En het is niet de bedoeling dat deze merkjes dan in de zeehonden of in mensen terecht kunnen komen. De vissen met een merkje worden aan het einde van de proef daarom op humane wijze gedood.

De vissen die gebruikt worden in het selectiviteitsonderzoek doorstaan dit naar verwachting zonder veel beschadigingen. Ook deze vissen worden aan het einde van de proef zoveel mogelijk teruggezet in hun natuurlijke omgeving.

4 Drie V's

4.1 Vervanging

Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.

Aangezien de daadwerkelijke overleving van vissen in de visserij gemeten moet worden, kan de dierproef niet vervangen worden door een alternatief. Omdat de overleving vastgesteld moet worden per vissoort, kan een dierproef met de ene soort een dierproef met een andere soort niet vervangen. Bij het vaststellen van het mogelijke effect van verbetermaatregelen op de overleving kan echter wel gebruik gemaakt worden van een enkele indicatorsoort. In het selectiviteitsonderzoek moet het daadwerkelijke visgedrag in en om vistuigen onderzocht worden. Daarom zijn alternatieve dierproefvrije methoden niet mogelijk.

4.2 Vermindering

Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.

Het vaststellen van het effect van technische aanpassingen aan de visserij om de overleving van *discards* te verhogen, gebeurt op basis van een vergelijkend onderzoek. Aan de ene kant van het vissersschip wordt een normaal, niet-aangepast vistuig gebruikt (conventionele visserij) en aan de andere kant aangepast vistuig. De conventionele visserij wordt als controle behandeling gezien. Ook wordt deze gebruikt om inzicht te krijgen in de factoren die van invloed zijn de overleving van *discards*. Vermindering van proefdieren wordt dus bereikt doordat een behandeling benut wordt voor het beantwoorden van twee onderzoeksvragen.

Tijdens het onderzoek naar de vermindering van ongewenste bijvangst (selectiviteitsonderzoek) wordt het visgedrag in en om de vistuigen vanuit verschillende hoeken gefilmd. De beelden worden opgeslagen. Hierdoor blijven de waarnemingen beschikbaar voor latere bestudering, eventueel door derden, zodat het onderzoek niet herhaald hoeft te worden.

Aanpassingen aan netten waarmee ongewenste bijvangsten verlaagd kunnen worden (selectiviteitsvoorzieningen) zoals ontsnappingspanelen, kunnen ook in andere visserijmethodes worden toegepast. Hierdoor hoeft het onderzoek niet herhaald te worden voor andere vistuigen. Als het gedrag van vissen in vistuigen verschilt tussen vissoorten is het waarschijnlijk wel nodig om het onderzoek naar selectiviteitsvoorzieningen te herhalen voor andere vissoorten.

4.3 **Verfijning**

Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diermodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.

De controle vissen worden verzameld door met lichte vistuigen korte vistrekken te maken. Op deze manier is het vangstproces het minst belastend voor de vis en is de vis in zo goed mogelijke conditie. Voor de testvissen is deze aanpak niet mogelijk omdat de conditie van deze vissen na de vangst representatief moet zijn voor de dagelijkse visserijpraktijk.

Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.

Voor het doen van vitaliteit- en conditiescores en het aanbrengen van merkjes moet de vis worden aangeraakt. Dit mag voor een betrouwbaar resultaat van de proef echter geen invloed hebben op de overlevingskans van de vis. Voor het slagen van een overlevingsproef is het daarom zeer belangrijk dat de vissen die uit de vangst verzameld worden heel voorzichtig behandeld worden en dat het hanteren zo kort mogelijk duurt. Om dezelfde reden moeten de vissen onder goede condities gehuisvest worden en goed verzorgd en gevoerd worden. Kortom, het is in het belang van het onderzoek om de vissen zo voorzichtig en goed mogelijk te hanteren en huisvesten.

In het selectiviteitsonderzoek in de testfaciliteit worden nadelige effecten van het vangen van vis met een vistuig geminimaliseerd door een zeer korte verblijftijd in het vistuig: enkele minuten in plaats van 1 tot 4 uur zoals in de beroepsmatige visserij.

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum

12 april 2017

Beoordeling achteraf

Nee

Andere opmerkingen

Nee